

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10.— K pol leta . . . . . 5.— „ četrt leta . . . . . 2:50 „ posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h „ „ „ dvakrat . . . 12 „ „ „ „ trikrat . . . 10 „ „ „ „ za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naroknino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53-160.

Reklamacije so proste poštnine.

Na ovitku ima vsak izkazano, dokdaj je plačana naročnina.

Z bojem do zmage!

V enainpetdeseto leto.

+ Prvo polstoletje našega lista je za nami; z veseljem upanjem, utrjeni v boju, stopamo korak dalje. Ne brez upa zmage, ampak v zavesti, da rodi pošteno delo pošten uspeh. gledamo v bodočnost. Uskoki, hinavci, denuncianti, tatovi časti in imetja gledajo v tla, mi pa se ne bojimo nikomur upreti pogleda v obraz! Naša vest je mirna, naše delo pošteno — koga bi se bali?!

Tudi letos hočemo delati z vsemi silami za staro pravdo slovenskega učiteljstva: za kruh, ugled, čast in pravico!

Ne poznamo nobene hinavščine. Vsakomur povemo v lice, kar mu gre. Ne služimo nobeni osebi in interesom nobenega posameznika, ampak moralna in materialna povzdiga naše celokupnosti je smoter našemu delu. Glasnik, neizprosni in nepodkupeni, hočemo biti vsem preganjanim in zaničevanim, vsem trpečim in značajnim somišljenikom in somišljenicam! Naše vrste so se izčistile. Kar je nerabnega, gnilega, samopašnega in umazanega, je odpadlo. Hinavci, svetohlinci in zahrbitaiki so se poskrili v neučiteljsko organizacijo in tavajo v odvisnosti kot izgubljene ovece. Pri nas so ostali vsi, ki drže kaj na svojo čast, na čisto in neoskrunjeno svoje ime! Radost ti igra v sreči, ako govoriš s komerkoli izmed naših: odkrita beseda, oko v oko, ponosna zavest neomadeževanega značaja! To je karakteristika našega človeka! Kdor ni tak, ne sodi v našo družbo! Eno imamo, kar nam je nad vse sveto: čast!

Ubijali so nas, a nas niso ubili. Napovedali so nam bojkot, a mi ostanemo! Čim hušji je pritisk, tem večja je odporna sila. Sami bodo pocepali od strahu in zavisti, mi pa ostanemo! Do zadnjega diha se bomo bo-

riili brez ozira na levo in desno pod praporom narodnosti, naprednosti in demokracizma za uveljavljanje zahtev in idej naprednega slovenskega učiteljstva! To hoče biti v svojem delokrugu svoj gospod! Vsi šušmarji, zajedalci in pustolovci — stran od tega kar je naše! Za pravico svojo in za prosveto slovenskega ljudstva, za njega materialno ojačenje in duševno osvobodjenje hočemo delovati neumorno in smotreno! V napredni svoji organizaciji združeno slovensko učiteljstvo mora stopiti na čelo svojemu narodu! Nobene ponižnosti, nobenega drsanja kolen! Lastna in narodova pravica nam je najvišji ukaz!

Kakor strela z jasnega neba so ošvignili naše nasprotnike sklepi upravnega odbora naše ponosne Zaveze, ki smo jih objavili v zadnji številki lanskega leta. V svoji brezmiselnosti in otropelosti so kričali, da se trgajo naše vrste, a upravni odbor jih je udaril s svojo moško, kot iz kamena izklesano besedo po glavah, da sta jih obšla strah in sramota! Izpolnili, preosnovali bomo svojo organizacijo, ki je ne premaga nobena sila!

V drugorodnih narodih je lahak boj s sovražnikom, ker je vsaj pošten v sredstvih. Naš sovražnik ne pozna poštenosti. Zato se pa slejaliprej ubije sam kot škorpion, ki zbada okrog sebe, naposled pa se uje samega sebe. Da čimprej izgine s površja ta zalega, da čimprej odpravimo ta madež z naše lepe zemlje, hočemo poskrbeti tudi mi!

Nič strahu, nič obupa! Pokonc glave, kvišku srea! Slabše in hušje kakor doslej ne more biti nikdar in nikjer. Kot bratje in sestre se bomo podpirali med seboj, odgovorni za vsa dejanja svoji vesti. Naš klic ni klic miru in vdanosti. Mi hočemo boja, ki jači in utrja značaj in ki dovede do zmage! Kar imamo, smo si dali sami. Nočemo nobene milosti, ne poznamo nobenega hlapčevanja. Ako hočejo od nas poštenega dela, hočemo mi za pošteno

delo poštenega plačila! Hlapci in sužnji naj gredo, kamor jim drago, mi hočemo svobode! Svobode hočemo, da se v nji razvijejo naše moči! Mi ne priznavamo samotistih zakonitih določil, ki vsebujejo naše dolžnosti, mi hočemo, da se uveljavijo tudi tiste določbe, ki govore o naših pravicah: svoboden državljan v svobodni državi!

Zato pa se glasi naš noveletni klic: Z bojem do zmage!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrovana zadruga s omejenim namstvom.

Promet do konca grudna K 367 629-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

XLII. občni zbor Deželnega učiteljskega društva v Ljubljani.

Takoj po obnem zboru Društva za zgradbo Učit. konvikta se je vršil na istem prostoru XLII. občni zbor Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani. Navzočih je bilo 110 članov in članic, kar je spričo dejstva, da ni bilo za udeležbo nobene agitacije, in spričo današnjih razmer veselo znamenje.

Predsednikov nagovor.

Predsednik tovariš Juraj Režek:

Slavni zbor!

V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam Vas vse cenjene tovarišice in tovariše, ki ste se tudi letos zopet v tako obilnem številu odzvali našem vabilu in prihiteli k

današnjemu našemu zborovanju. Hvala Vam za toliko požrtvovalnost!

Kar najiskrenejše pa še pozdravljam ljube nam današnje goste naše, cenjene tovarišice in tovariše iz Primorske in Štajerske, ki s svojo udeležbo zopet kažejo ono lepo, staro svojo kolegialnost in solidarnost z nam učiteljstvom kranjskim. (Živio!)

Kaj veselega Vam, dragi stanovski bratje in sestre, s tega mesta tudi letos ne morem ničesar povedati. Saj Vam je znano, kako so naši deželni očetje zopet rešili naše prošnje. Malo trohico so pač privoščili starejšim tovarišem, ki stopajo v pokoj — kar jim iz srca privoščimo — a ostalemu učiteljstvu pa prav ničesar; da, niti tiste vnebovpijoče krivice našim neoženjencem niso še poravnali.

Hudomušni ljudje celo trdijo, da hočejo z našimi žulji in krvavo zasluženimi kronicami poplačevati svoje deželne dolgove; vsako leto prihranijo na ta način in na naše stroške pol milijona — in v 20. letih imajo že poplačano vse novo 10 milijonsko posojilo. (Smeh.) No, temu se končno ne bi čudili, saj so ob zadnjem zasedanju javno proglasili, da so do šole in učiteljstva b r e z s r e a; ali čudom se moramo čuditi naši slavni vladi, ki tako hladnokrvno gleda in trdovratno molči k takemu početju. To pač le kaže ono silno skrb, ki jo ima slavna vlada za izobrazbo našega ljudstva in do njegovega kulturnega napredka. (Res je!)

Ne preostaja nam torej nič drugega nego trpeti in iznova trkati na d-želna vrata, ker „vsaka sila do vremena.“ To je sicer žalostna tolažba, a za sedaj druge ni. Najbolje bi pač bilo, kar naravnost stopiti pred dobrega našega vladarja ter ondi pred Najvišjim prestolom obrazložiti in pojasniti, kako se postopa na Kranjskem z najboljšimi ljudskimi delavci — učiteljstvom, ker dosej vse kaže, da je „Bog visoko, a car daleko.“

S tem otvarjam 42. občni zbor ter konstatujem glasom § 11. društvenih pravil sklepčnost današnjega našega zborovanja.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tovariš Fran Škulj:

Odbor je imel v upravnem letu 3 seje. Rešile so se tekoče zadeve. Socialna stran učiteljskega društva v Ljubljani je

LISTEK.

Moja miljena Ma-a.

(Alegorična faza.) Piše Sadinomis.

Ljubim te in te sovražim, ti moja miljenka, ti moje življenje, ti smoter mojega delovanja, skrivnostna zagonetka, ti spas moje sreče, ti morska zvezda mojega čolnika, ti vira vitae meae! Ljubim te! Kako bi te ne ljubil? Saj si ti namen mojemu življenju, mojemu delovanju, ti odločuješ moje usodo in mi delaš veselje. Ti me vzdržuješ, v tebi tiči upanje moje srečne bodočnosti! Bodriš me k delu! Opozarjaš me na napake in slabosti, utrjuješ me v čednostih in krepostih! Ti si demonična prikazen, ki se me oklepaš z ljubeznijo kakor klešč. Zakaj bi te ne ljubili, ti ljuba moja, srčkana Ma-a!? Pa sovražim te in kolnem, kolnem te, ker si mi tako pogosto

zločesta. Koliko duhomornih ur sem prebil zaradi tebe, koliko noči nisem zatisnil trudnih oči; koliko skrbi mi nalagaš na izmučena ramena, koliko bridkosti mi provzročaš iz same svojeglavnosti, objestnosti in domišljavosti! O, ti nesrečna, a vendar ljubljena, moja mila Ma-a! Kaj sem ti naredil, da mi greniš življenje?! Zakaj si me začarala, da te moram ljubiti, da te moram negovati, a te obenem tako silno sovražim! — — — Usoda je hotela tako. Tvoj sem in ti si moja; ni ga paragrafa, da bi se te rešil in ni ga, po katerem bi se mogla ločiti od mize in postelje. Do smrti mi je usojeno ljubiti te, do smrti me boš mučila, ljubim te, ker te moram in kolnem te, ker te moram, ker ti sama tako hočeš, ti ljuba, ti miljena moja, ti moje življenje, ti moje vse! Vita vitae meae!

Vstal je v deželi moder in učen mož. Eni so govorili, da je modrijan, drugi, da je neke vrste apostelj, a jaz sem takoj uganil, da je šolnik. Njegov nauk je bil: Red in na-

tančnost v vsem in povsod. Lep in vzvišen nauk je bil to. Nikomur ga ni priporočal, a vsiljeval vsakomur, kdor ga je hotel poslušati. Nazorno je kazal ta mož svoj red in natančnost v svojem poslovanju in nevoščljivci so celo govorili, da mož zaradi reda in natančnosti niti spati nima časa. Njegov red in natančnost sta obsegala cele knjige, in če rečem, da je vozil ta svoj red in natančnost v samokolnici z doma v svojo delavnico, mi boste gotovo verovali, da je imel res red in natančnost. Da je imel s čim demonstrirati tako-le ad oculos ni dvoma. In ker sta bila njegov red in natančnost v taki obilici, ni čuda, da so opazili to njegovi znanci in prijatelji. Oblastneži so se trgali za njegov red in natančnost. Kdo bi zameril meni, če sem se poprijel tudi jaz lepega nauka o redu in natančnosti, meni, ki sem bil tega nauka tako potreben? Mlad sem bil še in nezkušen, moja duša pa sanjava in utopljena in zamaknjena v idealne sfere, kakor mušica, v pipo vinskega soda. Pa sem zasanjal in zasnil

o božanstveni devojki „Natančnosti“, ki naj bi jo jaz, utelešeni „Red“ povedel na svoj dom. Sanjal sem in snival o natančnosti, in vsa znamenja okolo mene, v meni in nad menoj so kazale, da se to dete porodi, če ni že bilo rojeno.

Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi, da je bila „Natančnost“ spočeta. Rodila se je na Poljanah. Materialisti so govorili, da je njen oče knjigovezec. Jaz pa tega nisem veroval. Seveda, na svet je morala priti bodisi v tem ali onem domu; ali spočeta je bila po mojem skromnem mnenju od filozofa natančnosti. Kaj morebiti to ni mogoče? Jaz sem teh misli in meni to zadostuje. Pa dokaži to drugi, da ne govorim prav! — Rodila se je tedaj na Poljanah. O prvi njeni mladosti ne vem veliko, le to, da so vsi govorili o lepi Ma-i, ki prinese ko stopi v življenje, srečo človeštvu. Starši so imeli veliko dopadajenja nad svojo nadebudno hčerko. Oče materialist, je že računal, koliko dobička mu napravi, ko pride v svet. Skrbno so jo odgojevali. V prvi mladostni

